

dum quoad essentiam, & non gratiam, quam tamen recipit recedente fictione ex vi Baptismi præteriti.

Resp. hanc disparitatem esse inter Sacramentum Pœnitentia, & inter alia Sacra- menta imprimentia characterem, ut sunt Baptismus, Ordo, & Confirmatio, quod ista non includunt dispositionem fuscipientis, ut partem essentiale, partes enim essentiales Baptismi sunt materia, & forma, nempè aqua, seu ablution, & verba Sacerdotis cum ejus intentione; & sic pariter de Ordine, & Confirmatione; adeoque cum stare possit, quod habeant omnes partes essentiales ad validitatem requisitas, & quod non habeant dispositiones necessarias ad fructum gratiae, stare potest, quod sint valida, & informia. In Sacramento autem Pœnitentia, dispositio, nempè dolor, est pars essentialis, estenim materia proxima; adeoque implicat, quod sit informe ex defectu dispositionis, & quod sit validum; v. n. 2997.

3086 Dices 2. Sacramentum Pœnitentia posse esse validum ex defectu doloris extensivæ, hoc pacto: potest dari casus, quod quis habens tantum duo peccata mortalia dispara- ta, v. g. furti, & odii, invincibiliter oblitus odii, eliciat actum doloris tantum de peccato furti, ex peculiari motivo, & speciali turpitudine illius peccati in specie, illudque confiteatur: sed in hoc casu Sacramentum est va- lidum, & informe; ergo &c. Minor probatur: est validum; quia jam adsumt omnes partes essentiales, jam namque adest sufficiens dolor; quia ex Trident. non tenetur quis confiteri, nisi peccata, quæ memoria occurrint; nec tenetur elicere dolorem, nisi de peccatis, quæ pariter memoria occurrint. Eset autem in- forme, nempe sine effectu gratiae, quia in casu peccatum odii oblitum non eset remissum, non quidem directe, ut est certum: neque indirecte ex vi absolutionis peccati furti con- fessi, quia nullum peccatum remitti potest sine ullo dolore formalis, aut saltem virtuali supra ipsum cadente; in casu autem, nullo pacto ca- deret supra illud dolor, non formalis, ut supponitur, nec virtualis; quoniam dolor de peccato furti, cùm supponatur habitus ex motivo peculiai, & speciali turpitudine pec- cati furti, non potest virtualiter extendi ad peccatum odii diverse rationis, & speciei; quia non potest comprehendendi sub illa spe- ciali turpitudine. Ex quo fit, quod neque eset remissum peccatum furti confessum; nam (ut est certum) unum peccatum, non potest remitti sine alio, & consequenter dari potest Sacramentum Pœnitentia validum, & informe: Hic est casus validior, qui à

recentioribus opposita sententia assertur.

3087 Resp. admisso casu, negando inno- rem; quia peccatum odii, ut invincibiliter oblitum, est indirecte absolutum; dolor namque formalis de peccato furti virtualiter ex- tenditur ad peccatum odii oblitum: quatenus supposita sufficienti diligentia exhibita in con- scientiae examine, censetur ille talis promptus ad eliciendum actum doloris, etiam circa pec- catum odii oblitum, si menti occurreret; talis enim virtualis extensio doloris specialiter consistit in ea promptitudine de eo dolendi, quando mente occurreret.

3088 Et licet motivum doloris formalis fur- ti sit propria ipsius turpitudine in specie, hoc non impedit, quin etiam dolor possit ad aliud peccatum oblitum virtualiter extendi, saltem ratione turpitudinis generica, quatenus pecca- tum est, & offensa Dei, eo ipso enim, quod dolet de specifica, dolet de generica, nam non potest dolere de ratione specifica, non curando de generica: qui autem dolet de peccato, ut sic, & de offensa Dei, ut sic, dolet virtualiter de quolibet peccato invincibiliter obli- to; quia quodlibet sub ea ratione comprehenditur.

3089 Hac autem virtuali extensione doloris deficiente, quatenus ille talis allatam promptitudinem non haberet, nec de ratione generica peccati & offensæ curaret, desiceret quidem forma gratiae, sed simul desiceret Sacramenti validitas; quia desiceret dolor sufficiens ad valorem, esto ob invincibilem ignoran- tiam non peccaret; & sic desiceret materia pro- xima necessaria, quæ est dolor reconciliativus eum Deo, qui saltem implicitè, & virtualiter detestationem omnium mortalium, etiam in- culpabiliter obliorum, iacedit.

3090 Confirmatur 1. Iste talis, velita do- leret de peccato furti, ut dolor eset reconciliativus eum Deo, aut scilicet iste talis intende- ret se reconciliare cum Deo, medio Sacramen- to, vel non? si secundum, Sacramentum es- set quidem informe, sed invalidum ob defec- tum materiae necessariae: si primum, Sacra- mentum eset non solum validum, sed etiam formatum gratiae, quia talis dolor reconciliativus cum Deo, continet implicitè & virtua- liter detestationem omnium mortalium, sicut liquet de actu perfectæ charitatis, qui virtualiter continet detestationem omnium peccatorum mortalium, quamvis hominorum non recordetur; quia actus ille cum affectu ad mortale peccatum stare non potest; ita universali- ter omnis amor efficax alicujus boni continet virtualiter, & implicitè detestationem mali contrarii, sic pariter est de dolore reconciliatiivo cum Deo dicendum.

Con-

3091 Confirmatur 2. Nisi offendens effica- do agitur de Sacramenti valore: vide nu- mer. 75.

CONFESSIO

3094 Et accusatio de propriis peccatis co- ram Sacerdote legitimo ad eorum re- missionem obtainendam per absolutionem.

3095 Qualitates, seu conditiones bona- confessionis, sunt sexdecim, his contentæ versibus:

Sit simplex, humiliis confessio, pura, fidelis & Atque frequens, nuda, discreta, libens, ve- retunda,

Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata, Fortis, & accusans, & sit parere parata.

1 Simplex, veritatem aperiens sine histo- riarum, & rerum impertinentium admixtio- ne.

2 Humilis, sine audacia, aut jactantia.

3 Puræ, cum animi puritate, & intentio- ne consequendi finem Sacramenti, non ob- vanam gloriam, &c.

4 Fidelis, referens certa pro certis, dubia pro dubiis, sine mendacio.

5 Frequens, ut frequenter quis confitea- tur.

6 Nuda, non palliata coloribus, sed clare & distinctè peccata explicitur sine diminu- tione, aut æquivocatione.

7 Discreta, ut peccata verbis honestis ex- plicientur, & probus Confessarius eligatur.

8 Libens, ut fiat sponte, non coacte.

9 Verecunda, cum pudore.

10 Integra, requiritur enim integritas ma- terialis, videlicet, ut omnia mortalia, quæ memoriæ occurrent non jam confessa, eo- rumque numeri, & circumstantiae, quæ spe- ciem mutant, aperiantur: ex Trident. seff. 14. cap. 5.

11 Secreta, ut non fiat coram aliis, nisi urgente necessitate, ut infra de dimidiatione: v. n. 2912. & 3154.

12 Lacrymabilis; cum dolore saltem interiori.

13 Accelerata, ut commissio peccato, con- fessio non diu differatur. Comissio gravi peccato, præsertim carnis, non debet quidem quis diu confessionem differre, ne labatur in pejus; sed indecens est, si statim ad Sacra- mentum accedat, nisi necessitas urgeat: de- bet enim prius, placata sensus rebellione, se disponere per cognitionem, & dolorem pa- trati delicti, ut sic quamprimum cum debita reverentia Sacramentum suscipiat.

14 Fortis, cum animi constantia, ne ob- pudorem, aut timorem, aliquod peccatum mortale omittat.

15 Accu-

15 Accusans, ut fiat per modum accusatio-
nis sine excusatione.

16 Parere parata, videlicet cum animo poenitentiam implendi, & Confessarii consiliis standi.

3096 Ex his conditionibus sole tres sunt necessaria ad Sacramenti valorem, nemp̄ fidelitas, integritas, & dolor: v. n. 3040. & 3050.

EXAMEN.

3097 Pro integritate materiali est necesse, ut præmittatur examen sufficiens. Diligentia in examine non debet esse summa, & scrupulosa, sed mediocris, & humana, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, etiam si putet majori & nova diligentia se plura reperturum, Scotus in 4. d. 17. q. un. l. M. dis. 9. qu. un. l. B.

3098 Ad tollendos scrupulos notanda est doctrina Sancii in selectis dist. 41. num. 18: quod post mediocrem istam diligentiam adhibitam in conscientia & examine non tenetur quis (etiam si non sit scrupulosus, sed expertus) ulterius de ante alta vita cogitare, & si aliquid occurrat, quod putet non fuisse in confessione explicatum, potest sibi persuadere, cum ceteris id memoratum fuisse. Hanc doctrinam communiter famosam, & celebrem vocant Doctores, præsertim Diana p. 3. tr. 4. ref. 107. Volpi ref. 146. n. 11. S. Bulemb.

3099 Hanc autem doctrinam Sancii amplectetur loquendo de confessionibus antiquis, & in vita præterita aëlis, atque etiam in confessionibus generalibus: quia aliæ utique gravis perturbatio, & confusio mentis posset oriri, quam Deus non vult; minimè in confessionibus ordinariis, & regulariter; licet enim post dictam diligentiam non sit de antea vita cogitandum; regulariter tamen loquendo, si aliquid peccatum occurrat, quod quis prudenter, & non scrupulosè dubitat non esse confessum, & maximè, quod certo scit se non esse confessum, tenetur illud confiteri, quia hoc secundum est certè cognitum aut oblitum, & nos tenemur in confessione sequenti exprimere peccata ob quancumque causam oblita, quia cum fuerint absoluta indirectè, sunt subjicienda clavibus directè. In dubio autem de confessionibus antiquis, aut generalibus, potest quis prudenter probabilitate judicare, se illud esse confessum, quia longa distantia temporis, aut multitudo illa materiæ non permittit distinctam memoriam. Hac adhibita limitatione, laude digna est Sancii doctrina: v. in pag. 2. prop. 11. ab Alexand. VII. damn.

3100 Præfata autem diligentia non debet

esse eadem in omnibus, sed major, vel minor, considerata distantia inter unam, & aliam confessionem, & poenitentis conditione, nempe ejus intelligentia, & conscientia: nam longe minor requiritur in personis timoratis, & qui frequenter confitentur, ut Sacerdotes: hi namque ictu oculi intellectivi supra diem præteritam, faciliter peccata, si quæ sunt, reperiunt. Et timorati, si in aliquod mortale cederint, haud melius quam ejus recordantur, quia ab eo tunc, quo peccant, solet eos morire, & affligere conscientia peccati.

3101 In examine magna uti debet Confessarius prudentia; si enim ipse sit doctus, & ad eum accedit pro confessione poenitens ruditus sine sufficienti examine, melius est illum interrogare, & juvare, ut numerum, & speciem peccatorum declareret, quād dimittere ut diligenter se examinet; quia verisimiliter creditur id illi fore minus utile, & melius peccata declaraturum mediis Confessarii interrogationibus, quād si ipse per se conscientiam discuteret.

3102 Idem sèpè contingere potest in confessionibus plurium annorum, si poenitens, vi-
tiis deditus, nesciat quid se vertere, & unde incipere.

3103 Non tenetur quis cujusvis memorie peccata scribere, ne memoria excidat; quia præceptum est de aperiendis peccatis, quæ sunt in memoria.

3104 Viri docti interrogari non solent, quia prudenter creditur eos reperire, quidquid oportet.

INTEGRITAS CONFESSORUM

3105 E st duplex, materialis, & formalis; Materialis habetur, quando poenitens omnia peccata mortalia secundum speciem, & numerum, prout memoria occurrit, confitetur, ita nullum eorum remaneat aperiendum: v. num. 3142. Formalis est, quando poenitens omnia peccata mortalia, prout memoria occurrit, confitetur, quantum hic & nunc potest, ac tenetur, licet aliquid ex necessitate aut impedimento omittatur, cum voluntate illud postea aperiendi, necessitate, aut impedimento cessante. Sèpè quis ab integritate materiali excusat: ut infra à num. 3113. numquam vero ab integritate formali: ut in num. 3070. v. tom. 3. pag. 642. à num. 278. ad 292.

3106 Si quis habens mortalia, & venialia, prius confiteatur uni mortalium, postea alteri, apud quem bonam opinionem conservavit, nimia verecundia affectus confiteatur venialia, non peccat contra confessionis integritatem,

in articulo mortis, & ibi non adsit, nisi Sacerdos mutus; antalis Sacerdos audiens peccata possit absolvere nutibus, vel scribendo in pagina: Ego te absolvō? Resp. Doctores in hoc casu timide consentire, ut sic data absolutio sit forma valida Sacramenti; nam certum est, eam consistere in verbis. Porro stante casu extremæ necessitatis, docent, melius esse, ut sic mutus Sacerdos absolvat, quam ut se omnino retrahat: nam sicut moribundus qui supponitur dolere de peccatis, potest absolvī, quamvis signa expressa non dederit, sic videtur non reprobanda talis absolutio. Diana p. 11. tr. 6. refol. 14. Coton. ubi sup. num. 2. & 3.

QUÆRES.

3110 An, si quis non possit peccatum aliquod mortale, aut circumstantiam confiteri, sine manifestatione complicis, possit, aut debet illud tacere non alio imminentे damno, nisi sola notitia & infamia apud Confessarium?

A firmant, quod aliis peccatis confessis, A debeat illud tacere, cum proposito illud postea aperiendi, capta opportunitate alterius Confessarii, Diana cap. 1. tr. 7. ref. 49. tral. 5. d. 5. quæst. 46. Tamb. Volpi ref. 149. n. 17. & quæplures alii, 1. Quia de hujusmodi viro probo in articulo mortis constituto, prudenter dubitari potest, an prius confessionem petierit & non fuerit auditus, aut aliquod signum externum dederit, quod non fuerit visum; amò dubitari potest, an etiam de facto aliquod signum externum det, quod propter ejus virtutem imbecillitatem non videatur.

2. Quia ad recipienda Sacraenta Eucharistia, & Extrema unctionis in articulo mortis, sufficit, quod per vitam Christianam, quam quis duxit, implicitè ostenderit voluntatem ea recipiendi in articulo mortis.

3. Quia in dubiis, aut opinionibus circa necessaria ad salutem, tutor pars est amplectenda, ut pater ex n. 77. sed in casu agitur de re necessaria ad salutem, & adeat dubium, aut opinio pro utraque parte: igitur tutor pars est eligenda, qualis est pars affirmativa, ed maximè quia omne cessat periculum irreverentia Sacramenti, & sacrilegii, dum absolutio sub conditione datur.

Ideò hanc opinionem (ut refert Diana p. 3. cit.) amplexus est in praxi Clemens VIII. qui videns quemdam è fabrica S. Petri cadentem ex remoto loco, statim absolutionem sub conditione dedit, dicens: Si es capax, ego te absolvō à peccatis tuis.

3109 Hac occasione Clericatus c. 123. n. 4. casum proponit, qui sequitur.

Quid dicendum, si quis petat Confessionem

tral. 5. ref. 32. non infamat proximum, nec peccat mortaliter, qui adulterium secretum uxoris communicat viro taciturno per modum consultationis, aut injuriam ab alio sibi illatam ad leniendum dolorem; ergo non infamat complicem, nec peccat, qui proprium peccatum sine manifestatione complicis confiteri non valens, illud communicat Confessario per modum confessionis sacramentalis, & ad vitam animæ obtainendam. Sequitur à fortiori, quia amicus ligatur sigillo naturali, Confessarius sacramentali: v. n. 2750. & 2759.

DE DIMIDIATIONE CONFESSIONIS.

3113 **U**rgente gravi necessitate, potest licet dimidiari Confessio, tam à Sacerdote in ordine ad celebrandum, quam à laico in ordine ad communicandum, ob rationem d. n. 284. in tom. 3. Hæc autem necessitas, seu causa ab integritate materiali excusans, non debet esse quæcumque, ob rationem d. n. 285. ad 289. tom. 3. sed sola impotentia physica, aut moralis, ita ut ex una parte urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, & ex alia adsit impotentia confidendi.

IMPOTENTIA PHYSICA

3114 **H**abetur, 1. Si immineat periculum mortis, & patiens non habeat tempus confidendi omnia, 2. Si immineat multitudo moribundorum, ut tempore pestis, naufragii, subiti prælii, incendii, &c. Inò in his casibus possunt omnes simul dicto uno peccato, quod minus infamat, vel secundum alios (si aliter fieri non possit) dicendo in genere: *se esse peccatores, absolviri per hæc verba: Ego vos absolvō, &c.* 3. Si infirmus nimis fatigetur in dicendis peccatis, hic potest dimidiare, & in postrem relinquere; & est absolvendus, ne morte preventus, sine absolutione decedat.

3115 Vir ignoti idiomatis non habens copiam Confessarii, qui illum intelligat, potest dimidiare confessionem, non solum instante præcepto Divino, sed etiam Ecclesiastico; quia in eo casu facit, quod moraliter potest. Idem dic de muto, aut valde balbutientis lingue, qui signis contentur, quoquomodo possunt: ita Leand. de Sacr. Pœnit. q. 56. Diana p. 3. tr. 4. ref. 131. v. n. 2912.

IMPOTENTIA MORALIS

3116 **H**abetur, quando non leviter, sed prudenter timetur grave damnum corporale, vel spirituale, proprium, vel alienum, ut in tom. 3. pag. 642. n. 284. 289.

3117 In his casibus licita est dimidiatio con-

fessionis non solum in articulo mortis, & quando obligat præceptum divinum, aut Ecclesiasticum confidendi; sed etiam quando non obligat, si non brevi, sed longo tempore esset differenda confessio, quia diu privari fructu hujus Sacramenti, est notabile damnum; ita Leander, Diana, & alii.

3118 Circa peccata, quæ tacer, non requiritur contritio, sed sufficit attrito, & propositum confidendi illa celsante periculo, seu impotentia, quia per Sacramentum jam ab illis indirectè absolvitur: v. tom. 3. pag. 643. n. 288.

3119 Non licet dimidiare confessionem ratione magni concursus poenitentium, & sic dimidiatè confessos absolvire; quia qui habet necessitatem Confessionis valde longæ, potest, & debet ad aliam diem expeditiorem remitti. Tunc quia id cederet in scandalum, & animarum perniciem; nam perdi possent diem magni concursus eligere, ut sic dimidiatè confiterentur, & absolverentur, quando materia exposceret specialem Confessarii curam, & medicinam, quam ob poenitentium multitudinem adhibere non valet.

3120 Si autem occurat necessitas confessionis adeò longæ, ut tunc perfici non possit, & ex alia parte non possit ille sine scandalo, damno, aut infamia, Missam, seu Communionem omittere; tunc potest ille cum sola contritione, & voto confessionis celebrare, aut communicare; vel si prudenter timet contritionem sibi difficultem, potest attritus confiteri dimidiare, Diana p. 5. tr. 3. ref. 75. tr. 13. ref. 53. Similiter quando Parochus deferens Eucharistiam ad infirmum, audiens brevem reconciliationem, advertit eum teneri ad longam Confessionem, quam sine scandalo & infamia tunc prosequi non potest, potest dimidiare confessum absolutus, remanet censura ligatus: quo non obstante, potest confiteri ut supra cum inferiori, & inde à peccatis absolvitus licet celebrare, aut communicare, Diana p. 3. tral. 4. ref. 104. p. 5. tral. 12. ref. 10. quia iste est rectè dispositus, nam absolutio à peccatis, & infusio gratiae potest per accidens haberi remanente censura, quoniam gratia non est incompossibilis cum censura: qui casus contingit, si poenitens oblitus censuræ reservata confiteatur, & à Confessario inferiori censuræ inscio, aut ignaro absolvatur: ita pariter evenit scienter in casu urgentis necessitatis celebrandi, aut communicandi, quia præceptum Ecclesiasticum censuram imponens non obligat cum tanto detimento.

3121 **S**acerdos, aut laicus habens cum non reservatis casum reservatum, si urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, & solum adest Confessarius valens à non reservatis absolvire, probabilius mihi est, quod debeat confiteri inferiori, tam non reservata, quam reservata; quia præceptum de præmittenda Confessione obligat ad integrum, nedum formaliter, sed etiam materialiter; à qua integritate materiali solum excusat necessitas eadens supra ipsam dimidiationem, non supra celebrationem, ut est in casu, damnum namque, aut infamia non timetur ex Confessione reservati, sed ex omissione celebrationis. Et sic absolvitur ab omnibus

bus peccatis, directè à non reservatis, indirectè à reservato, & non dimidiatur Confessio, Volpi ref. 63. n. 11. v. à n. 3358.

3122 Peccatum dicitur directè absolvī, quatenus aperitur Confessario habenti legitimam protestationem in illud, qui proinde illud directè absolvit: *Indirectè*, quatenus absolvit ratione concomitantæ cum peccato directè absoluto, quod dupliciter contingere potest.

1. In peccatis obliis, quæ, quando quis confitetur, dicuntur absolvī indirectè, ex vi absolutionis directè data supra peccata confessa, in quantum non potest remitti unum peccatum sine alio, sed gratia omnes expellit.

2. Quando quis urgente necessitate celebriandi, aut communicandi, confitetur Confessario inferiori plura peccata, quorum alia sunt reservata, alia non reservata; tunc à reservatis absolvitur, non directè, quia ea non cadunt sub potestate Confessarii; sed indirectè ex vi absolutionis directè data supra non reservata, cum onere, ut postea accedit ad Superiorē, aut Confessarium, ut ab eo absolvatur à reservatis directè; cui solum sufficit, ut confiteatur ipsa reservata, minimè alia, quia ab aliis jam fuit directè absolvutus.

3123 Si autem casui sit annexa excommunicatione reservata, tunc Confessarius inferior potest poenitentem absolvire directè à peccatis non reservatis, & indirectè à reservatis: at non potest absolvire à censura reservata; absolutione enim à censuris est distincta ab absolutione à peccatis, unde ille à peccatis absolvutus, remanet censura ligatus: quo non obstante, potest confiteri ut supra cum inferiori, & inde à peccatis absolvitus licet celebrare, aut communicare, Diana p. 3. tral. 4. ref. 104. p. 5. tral. 12. ref. 10. quia iste est rectè dispositus, nam absolutio à peccatis, & infusio gratiae potest per accidens haberi remanente censura, quoniam gratia non est incompossibilis cum censura: qui casus contingit, si poenitens oblitus censuræ reservata confiteatur, & à Confessario inferiori censuræ inscio, aut ignaro absolvatur: ita pariter evenit scienter in casu urgentis necessitatis celebrandi, aut communicandi, quia præceptum Ecclesiasticum censuram imponens non obligat cum tanto detimento.

3124 Debet tamen Confessarius in casu urgentis poenitentem censura reservata ligatum à peccatis absolvens, curare, ut antequam absolvatur, præmittat promissionem de comparando coram Superiore per se, aut per alium quamprimum potest, de stando mandatis Ecclesiarum, & de satisfacienda parte, si censura est ob casum, quo fuit laxio partis; quod si

postea ex sua culpa non se presentet, aut compareat, tunc nova necessitate celebrandi, aut communicandi urgente, major cautio est exigenda, puta juramentum; & si pertinax sit in non comparando, est ei neganda absolutio, ut aliis, quorum emendatio desperatur, Diana part. 5. citat.

3125 Denique, si Sacerdos celebratur, & laicus communicatur habet solum casum reservatum, tunc necesse est, ut sibi consulat, & evadat in gratia per contritionem, & sic communicet, aut celebret, Confessione non praemissa, quia tale reservatum nullo modo potest absolvī à Confessario inferiori; non directè, quia non cadit sub potestate legitima Confessarii; nec indirectè, quia non supponitur aliud peccatum non reservatum ex vi absolutionis, cuius per concomitantiam absolvatur, Volpi cit. v. num. 3360.

3126 Idem etiam venit dicendum extra causum necessitatis communicandi, si Confessarius ignorans poenitentem de casu reservato, quem esse reservatum ignorat, sine legitima facultate absolvat, tunc namque, si poenitens non subjicit Confessario inferiori nisi peccatum reservatum, non remanet in re absolutus ex defectu jurisdictionis Confessarii, licet bona fide eum à sacrilegio excusat, si communicet: si vero unā cum reservato subjicit Confessario aliud peccatum non reservatum, tunc quidem remanet ab omnibus absolutus, directè à non reservato, indirectè à reservato, cum onere tamen accedit ad Superiorē pro reservato, superveniente notitia, quod Confessarius prior non habebat facultatem super illo.

DE CIRCUMSTANTIIS PECCATORUM.

3127 **C**ircumstantia, est accidentis alteri humano adjacens. Circumstantiae sunt septem.

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Quæ sunt necessariæ in Confessione apriendæ, si mutent speciem.

QUIS

3128 **S**ignificat qualitatem peccantis, v. gr. in peccato fornicationis, an sit conjugatus, voto castitatis ligatus, &c.

3129 Religiosus profensus non tenetur exprimere circumstantiam Religiosi, sed voti, etiam si sit Sacerdos; quia sola virtus castitatis, & Religionis, tam à statu Religioso, quam ab utroque voto intenditur. Nec explicare tenetur circumstantiam voti solemnis, quia votum solemne, & simplex, non variant species, sed different accidentaliter secundum

magis, & minus. Pariter mulier habet rem cum Religioso Sacerdote, sufficit, si dicat: *Habui rem cum habente votum castitatis. Diana p. 3. trah. 4. ref. 67.*

3130 Conjugatus habens rem cum conjugata, tenetur utriusque statum exprimere; quia habetur in eo actu duplex malitia, & injustitia, quæ licet sit ejusdem speciei, & contra eamdem virtutem, est tamen explicanda, ut explicetur peccatum in individuo, quod factum est, quod alias non explicaretur. Tum quia frangere fidem, & cooperari, ut alter frangat fidem, sunt diversæ speciei. Idem dic si uterque sit ligatus voto castitatis: *v. n. 2141. & 553.*

Subditus injuria afficiens, aut percussiens superiorem, non sufficit, si dicat se percussisse, &c. Religiosum, sed debet circumstantiam Superioris aperire; quia addit malitiam specialem contra observantiam superiori debitam.

Si quis haberet rem cum muliere dormiente, deberet circumstantiam aperire; quia infert injuriam, nam dormiens est quasi invita: *v. num. 2143.*

3131 Prælatus, seu superior non tenetur in peccato fornicationis, aut alio peccato hominis, circumstantiam prælationis exprimere, nisi peccet cum publicitate, & scandalo; quia talis circumstantia non mutat speciem: excipe peccata superioris, quæ scilicet ejus concernunt officium.

3132 Frigidus, & Eunuchus, si fornicetur, aperire tenetur circumstantiam potentiae generandi: quia mutat speciem contra naturam; nam ejus caret fine, ad quem est à natura ordinata. Diana p. 3. trah. 4. ref. 139.

3133 Religiosus, habens votum solemne castitatis, si faciat votum se non polluendi, & se polluat, non tenetur exprimere hoc votum, Leander; quia utrumque votum eamdem virtutem intendit; imò secundum non est distinctum, sed confirmatio primi.

Q U I D

3134 Circumstantiam se tenentem ex parte materie, & objecti peccati: v. gr. in furto, an calix sit consecratus in percusione, an percussor sit Clericus, Pater, Mater, Superior.

3135 Qui plura vota de diversis materiis ex se non præceptis emisit, illa omnia violans, sufficit, si dicat: *tot vota per tot vices fregi: quia omnia sunt ejusdem speciei. Si vero sint de materiis ex se præceptis, tenetur illa exprimere: v. gr. fregi votum castitatis, non furandi, &c. Idem dic, si jejunium illius diei, ad quod tenetur ex-voto, aut præcepto,*

fuisset injunctum pro pœnitentia sacramentali; tunc namque illud frangens deberet exprimere votum, præceptum, & onus satisfactionis sacramentalis, ob malitias specie distinctas, quas inde contraheret actus, ut infra dicemus de distinctione specifica, & numerica, & n. 3193.

3136 Secus est dicendum, si actus sit contra plura præcepta, aut contra votum plures emissum. Unde si quis omittat Sacrum die Dominico, quo occurrit festum Sancti, sufficit, si dicat se omisisse Sacrum die festo: idem dic de voto replicato, quia præcepta, & respetive vota sunt ejusdem rationis, ac proinde actus non desumit ex illis malitiam specie distinctam, juxta dicta in loc. cit. v. n. 1850.

U B I

3137 **L**icum peccati: v. gr. pollutio in Ecclesia: *v. à n. 556. ad 576. Quibus auxiliis, personam, qua usus est pro medio ad patrandum peccatum, v. gr. si ad provocandam mulierem usus est alia muliere, quod addit malitiam scandali contra charitatem: v. n. 328. ad 330. Cur, finem peccantis, v. gr. si quis furetur pecuniam ad fornicandum. Quomodo, modum, quo peccatum committitur, v. gr. si quis habeat rem cum muliere, adhibendo violentiam. Quando, tempus, v. gr. si Confessarius tractavit inhonesta cum muliere, quando illa confitebatur.*

3138 Circumstantiae, aliæ sunt mutantes speciem, quæ scilicet faciunt peccatum opponi ad virtutes, seu honestates specie distinctas, ac proinde constituant peccatum sub specie distincta, ut in allatis exemplis, & de quibus fuisse facta est mentio in propriis materiis, præfertim in 6. præc. dec.

3139 Aliæ sunt aggravantes in infinitum; quæ scilicet materiam venialem transferunt in mortalem, ut mendacium cum gravi damno proximi; quæ dicuntur aggravantes in infinitum, quia quasi infinitè mortale in gravitate distat à veniali; & ha sunt necessariò aperienda.

3140 Aliæ sunt aggravantes, vel minuentes intra eamdem speciem, quæ peccatum ad aliam speciem non transferunt, sed intra eamdem speciem augent; vel minuant. Et istæ, aliæ sunt parum aggravantes, quas certum est non esse necessariò aperiendas; aliæ sunt notabiliter aggravantes, quæ scilicet faciunt unum peccatum mortale pluribus mortalibus, intra eamdem speciem in gravitate æquivalere: ut est furtum mille aureorum, respectu furti viaginti aureorum, & non sic furtum viaginti aureorum respectu furti unius aurei; sicut enim primum furtum est in quantitate æquivalente pluribus mortalibus, ita secundum.

DIF

D I F F I C U L T A S,

3141 **A**n sint necessario in Confessione aprienda?

Prima opinio tenet, circumstantias notabiliter aggravantes, per se non esse necessariò aperiendas, sed aliquando per accidens, si peccatum propter talam circumstantiam habeat annexam censuram, vel reservationem, Diana p. 2. trah. 7. ref. 1. part. 3. trah. 4. ref. 95. p. 5. trah. 14. ref. 56. Leander de Pœnit. trah. 5. dis. 8. quæst. 4. Lugo, Toletus, Arsdekin in tom. 2. pag. 227. num. 16. Mastrius dis. 21. q. 7. n. 174. cum aliis ferè 60. Doctoribus apud Diannam, & Leandrum.

3142 Ratio est, quia Conc. Trid. sess. 14. c. 4. & Can. 7. enumerans ea, quæ in confessione sunt de necessitate exprimenda, nullam mentionem facit de circumstantiis notabiliter aggravantibus; sed obligationem restringit ad numerum peccatorum, & ad circumstantias mutantes speciem: in doctrinalibus autem, quando ea recensentur, quæ necessaria sunt; si alia prætermittuntur, eo ipso virtualiter declarantur non esse necessaria: eo maximè quia Conc. addit hæc verba: *Nil aliud ab Ecclesia à pœnitentibus exigitur.* Igitur nullum apparet præceptum, & nulla obligatio circumstantias notabiliter aggravantes aperiendi.

Tum quia opinio affirmativa est scrupulorum fomentum; valde enim perturbaret conscientia, & valde durum esset, si teneretur discernerere, in qua quantitate circumstantia est notabiliter aggravans, & in qua non: quoniam non est major ratio, cur in furto quantitas mille aureorum sit notabiliter aggravans respectu furti viaginti aureorum, & non sic furtum viaginti aureorum respectu furti unius aurei; sicut enim primum furtum est in quantitate æquivalente pluribus mortalibus, ita secundum.

Nec id requiritur, ut sit regula Confessario in danda medicina, ut obliget ad restitutionem, quia Confessarius per hoc præcisè, quod audiat furtum esse mortale, obligat pœnitentem ad restitutionem.

Unde concludunt, eum, qui furatus est, v. gr. mille, sufficere, si dicat: *Commisi furtum mortale.*

3143 Secunda opinio, cui adhæreo, affimat esse necessariò aperiendas. Scotus in 4. dis. 17. quæst. un. de 2. art. litt. N. his verbis, *Nec solum peccata, sed circumstantias peccatorum notabiliter aggravantes includit dictum præceptum;* qui non potest explicari de circumstantiis mutantibus speciem tantum, nam exemplum affert de perseverantia, & diuturnitate peccati,

quæ quidem non mutat speciem, sed solum aggrat. Cajet. Sotus, Victoria, Ledesma, Joa. la Crux, & alii. Ratio est, quia multoties sunt circumstantiæ tales, quæ intra eamdem speciem ita aggravant peccatum, ut judicio prudentis majorem malitiam afferant, quam si adderetur circumstantia mutans speciem; igitur si circumstantia mutans speciem est necessariò aperienda, ita circumstantia prefato modo aggravans, quæ proinde dicitur notabiliter aggravans.

3144 Circumstantia igitur notabiliter aggravans non est illa, quæ solum facit unum mortale pluribus intra eamdem speciem æquivalere; alioquin, qui fornicatur, non tantum deberet explicare copulam, sed etiam oscula, & tactus impudicos antecedentes, concomitantes, & consequentes, proxime peccato principali, ad quod ordinantur, connexa: quod secundum communem est falsum: Sed est illa, quæ ita intra eamdem speciem peccatum aggravat, ut judicio prudentis majorem malitiam afferat, quam si adderetur circumstantia mutans speciem.

3145 Hac ratione est circumstantia notabiliter aggravans. 1. In furto quantitas mille aureorum respectu viaginti. 2. Excessiva diuturnitas, v. gr. perdurare in odio, & voluntate occidendi inimicorum plus quam per tres menses; de qua perseverantia exemplificat Scotus cit. v. tom. 3. num. 266. 3. Talis est (per plures, qui tenent, gradus consanguinitatis non differre specie) circumstantia copula cum matre, aut patre. 4. Talis respectu homicidii facti per scelopetum, est occisio hominis patrata cum excessiva fætua, v. gr. cum obtruncatione nasi, lingue, manuum, &c. Quem quæso (si non sit fera) non horret notabiliter tam excessiva crudelitas, ut certò non judicet hanc esse circumstantiam majorem gravitatem homicidio afferentem, quam sit alia circumstantia mutans speciem, puta quam si occisio per scelopetum esset facta ad fornicationem.

Ha quidem, & similes circumstantiæ notabiliter aggravantes, sunt necessariò aperiendas Confessario tam ut medico, quam ut iudicii, quia validiori indigent medicina, qua purgantur, & majori satisfactione, qua purgantur, exemplo desumpto ex morbo, & delicto physico.

Neque hæc sententia est scrupulorum fomentum, si pœnitens probum & doctum Confessarium consulat: & si hæc teneatur regula, quod in dubio, an circumstantia sit notabiliter aggravans, censeatur non esse notabiliter aggravans; quia nemo est spoliandus libertate ob obligationem dubiam: vide num. 41.

De